

УДК 811.112.2:37.02

ПОПОВНЕННЯ ЛЕКСИЧНОГО ЗАПАСУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЧЕРЕЗ АНГЛІЙСЬКУ

Корягіна А.Ю.

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Ця стаття містить опис методичних основ викладання німецької як другої іноземної мови. У роботі проведено мовні паралелі та описані кардинальні відмінності між обома іноземними мовами в лексичному плані. Ця праця є, з одного боку, збіркою навчально-методичних матеріалів, які допомагають викладачам підвищити їхню педагогічну майстерність, а з іншого, своєрідним підготовчим етапом для створення підручника з вивчення німецької мови на основі англійської.

Ключові слова: друга іноземна мова, лексичні паралелі, студент-перекладач, викладання німецької мови.

Постановка проблеми. Якість освіти завжди асоціюється з професіоналізмом викладача, його кваліфікацією, яка включає в себе вміння правильно підготуватися до заняття, підібрати потрібні види діяльності і відповідний матеріал з урахуванням планованого результату, проаналізувати помилки і недоліки в ході проробленої роботи. У зв'язку з цим особливо важливою є багатомовна компетенція викладача, яка дозволяє йому ефективніше вирішувати завдання викладання другої іноземної мови на основі першої.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Навчання німецькій мові як другій іноземній мові методично вдало описано у працях Бім І.Л. [1], Євенко О.В. [3], Ополонець Л.В. [4], Симбирської І.І. [5], Тітової О.А. [7] та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Вивчення другої іноземної мови має свої особливості. Кожен, хто викладає навіть незначний час другу іноземну мову, може відзначити легкість, з якою студенти освоюють лінгвістичні явища, які зазвичай виявляються проблемними під час вивчення першої іноземної мови, величезні можливості прискорення навчального процесу, високу мотивацію, зумовлену інтенсивністю і успішністю навчання. Потрібно відзначити величезний потенціал багатомовної освіти, який впливає на формування особистості. Слід розвивати лінгвістичні здібності студентів, вербальний інтелект, мовна рефлексія, аналітичні когнітивні здібності, пам'ять, мовну інтуїцію.

Формулювання цілей статті. Саме з метою надати викладачам методичні вказівки для забезпечення позитивного переносу вже наявних знань, умінь і навичок написана ця стаття.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі вивчення німецької мови на базі англійської для досягнення ефективності паралельного вивчення двох іноземних мов потрібно дотримуватися наступних умов:

1. Рівень знань англійської мови повинен бути не нижче B1 (Intermediate). Якщо студент не має відповідного рівня знань першої іноземної мови, то паралельне вивчення двох іноземних мов не принесе бажаного результату.

2. Для перекладу з німецької мови використовувати англійські слова чи тлумачення.

3. Процес навчання має бути стабільним (щодня) та тривалим (не менше півтори години). Це принесе помітний результат у вивченні обох мов. Адже паралельне вивчення виключає можливість регресу в оволодінні будь-якої з іноземних мов.

4. Потрібно знаходити додаткові шляхи (окрім початкової аудиторії під час навчання з професійним педагогом) заглиблення в іноземне оточення. Незамінним помічником тут стає інтернет та наявні у ньому найрізноманітніші програми (Skype, Facebook, Twitter).

5. Процес вивчення мов має бути цікавим для студента. Якщо людина не розуміє та не погоджується з важливістю усунення мовного бар'єру у спілкуванні з людьми інших країн і у неї нема бажання вчити іноземні мови, то ця діяльність стане для неї набридливою.

Розуміння лексичних одиниць здійснюється за допомогою робочих кроків. Робочі кроки, за яких усі наявні знання про мову під час порівняння систематизуються та активізуються, значною мірою сприяють розвитку «відчуття мови» і, завдяки цьому, підготовці до вивчення кожної наступної мови. Такі робочі кроки студенти можуть виконувати й самостійно.

Першим таким кроком є порівняння англійських та німецьких слів. Студенти встановлюють, які з них схожі і легко зрозумілі, а які відрізняються. Важливим моментом є перевірка значень цих слів. Якщо порівняння проходить під час роботи з викладачем, то останній уточнює значення. Якщо ж студент працює самостійно, то варто обов'язково впевнитися, що значення англійського та німецького слів збігаються, оскільки в деяких випадках схожість вимови і написання виявляється оманливою. Наприклад, німецьке Gift – це зовсім не «подарунок», як в англійській мові, а «отрута». Ще більше подібних прикладів, які зазвичай називаються студентами «хибні друзі перекладача», можна побачити в таблиці 1.

Впродовж певного часу студенти створюють свій особистий багатомовний словник. Спочатку відбувається інтенсивне тренування вимови, обговорюється правильне написання німецьких слів, а потім студенти переходять до активного застосування лексики (від розуміння до висловлювання). Вправи, які можна запропонувати на цьому рівні:

а) читання вголос текстів, які містять нову лексику;

б) складання невеликих діалогів із новою лексикою.

До рекомендованої програми дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)» належать наступні комунікативні теми: Про себе. Студентське життя. На занятті з німецької мови. Житло. Місто. Дозвілля студентів. Ви маєте хобі? Робота.

Таблиця 1

«Хибні друзі перекладача» у німецько-англійському та англо-німецькому перекладі

Слово	Переклад з німецької мови (англійською)	Переклад з англійської мови (німецькою)
Also	So	auch
Angel	Fishing Rod	Engel
Arm	Poor	Arm
Art	Kind, sort, species	Kunst, Kunstlichkeit
Bad	Bath	Schlecht, Schlimm
Bald	Soon	Unbehaart, Kahlkopfig
Bekommen	Get	werden
Brand	Fire	Markenprodukt
Elf	Team	Eleven, Elfe
Falls	If, in case	Wasserfalle
Fast	Almost, Nearly	Schnell
Gift	Poison	Gabe, Geschenk
Half	Helped	Halb
Handy	Cell Phone	Praktisch, Passend, Handlich
Hell	Bright	Holle
Kind	child	Art, Sorte
Mist	Manure, Trash	leichter Nebel
Not	distress, need	Nicht
Rock	Skirt	Stein, Fels
Roman	Novel	der Romer
Tag	Day	Markierstelle, Kennzeichnung
Rest	change	Erholung

Джерело: розроблено автором

Покупки. Одяг. Пори року. Яка сьогодні погода. Їжа та напої. Розмова у кафе. Мандри.

Для встановлення мовних паралелей англійської та німецької мов в лексичному аспекті ми вирішили надати список схожих слів обох мов до деяких з цих тем. Ми радимо починати кожну пару з об'яви теми заняття та можливих паралелей з англійською мовою, щоб студенти почували себе більш впевнено у комунікативному та психологічному плані.

Під час вивчення теми «*Über sich selbst. Про себе*» студент повинен розказати не лише про свій вік та місце проживання, а також і про родину. При перекладі речень на зразок «Я студент», «Він економіст», «Завдання складне» студенти використовують дієслово-зв'язку *sein*, незважаючи на негативний вплив з боку української мови. Таким чином, вміння обов'язкового використання присудка у англійській мові закриває інтерферуючий вплив з боку української мови.

Конструкції на зразок «*Wie alt bist du?*», «*Ich bin... Jahre alt.*» краще вивчаються після порівняння з аналогічними англійськими реченнями «*How old are you?*», «*I'm ... years old.*». Тоді практично усуваються всі можливі помилки, студенти можуть без зусиль розповідати про вік своїх родичів і друзів.

Для складання речень та тексту студентам варто показати мовні паралелі, приклади яких подані в таблиці 2. Після роботи з таким матеріалом (обов'язкове читання вголос та переклад) краще перейти до німецько-українського перекладу. Викладач має навести свої приклади німецьких речень для перекладу (Mein Name ist Nina. Ich habe Familie. Mein Vater ist Programmierer. Meine Mutter ist Hausfrau. Mein Bruder ist noch ein Kind.), а потім запропонувати студентам скласти власні речення.

Варто зазначити, що подані у рекомендаціях таблиці можуть бути використані як роздатковий матеріал у вигляді карток-опор на заняттях.

Таблиця 2

Лексичні англо-німецькі паралелі до теми «*Über sich selbst*»

Слово	англійський переклад	німецький переклад
Ім'я (Моє ім'я...)	a name (My name is...)	der Name (Mein Name ist...)
сім'я	a family	die Familie
чоловік	a man	der Mann
мати	a mother	die Mutter
батько	a father	der Vater
дядько	a uncle	der Onkel
брат	a brother	der Bruder
сестра	a sister	die Schwester
дитина	a child, a kid	das Kinder
син	a son	der Sohn
дитячий садок	a kindergarten	der Kindergarten
один (сам)	alone	allein
усі	all	alle
робота	job	der Job
домогосподарка	a housewife	die Hausfrau

Джерело: розроблено автором

Під час вивчення теми «*Das Studentenleben. Студентське життя. Im Deutschunterricht. На занятті з німецької мови.*» потрібно вивчити відмінювання дієслів. Для демонстрування особливостей відмінювання дієслів в німецькій мові краще обрати дієслова *lernen* чи *singen*, оскільки вони є найбільш співзвучними з їх англійськими варіантами *learn* та *sing*.

Таблиця 3
Лексичні англо-німецькі паралелі
до теми «*Im Deutschunterricht*»

Слово	англійський переклад	німецький переклад
вчити	to learn	lernen
вивчати	to study	studieren
книга	a book	das Buch
слухати	to listen to	hören
стаття	an article	der Artikel
текст	a text	der Text
співати	to sing	singen
невірно	false	falsch
правильно, вірно	right	richtig

Джерело: розроблено автором

У ході заняття до теми «*Personen beschreiben*» можна вивчити модальне дієслово *mögen* та його відмінювання і поговорити про те, що подобається робити людині, яку описує студент (*Thomas mag Fitness. Karl mag mit Freunden Kaffee trinken. Julia mag Joga.*).

Таблиця 4
Лексичні англо-німецькі паралелі
до теми «*Personen beschreiben*»

Слово	англійський переклад	німецький переклад
друг	friend	der Freund
старий	old	alt
молодий	young	jung
волосся	hair	das Haar
надмінний	arrogant	arrogant
толерантний	tolerant	tolerant
розумний	intelligent	intelligent
романтичний	romantic	romantisch
ідеальний	ideal	ideal
оптимістичний	optimistic	optimistisch
песимістичний	pessimistic	pessimistisch
пити каву	to drink coffee	Kaffee trinken
шопінг	Shopping	Der Shopping
фітнес	Fitness	Die Fitness
його	Yoga	Der Joga
слухати музику	to listen to music	die Musik hören

Джерело: розроблено автором

Тема покупок та одягу «*Einkaufen. Kleidung*» є дуже цікавою, оскільки саме в цій області в німецькій мові існує безліч зрозумілих для «англійського» студента слів. Це пов'язано не з наявними мовними паралелями обох мов, а з процесом глобалізації та американізації. Безліч слів є запозиченими, і навіть якщо слова ще нема в словнику, то воно може вже активно використовуватися мовцями, особливо молоддю, в їх повсякденному спілкуванні. Часто в німецькій пресі можна побачити слова, що пов'язані з косметичною індустрією (Make-up, Foundation, Fluid, Eyeliner, Strip, Cover), світом моди (Fashion, Dress, Look, Top, Boots) та іншим (Shopping-Center, Discounter).

Висновки з даного дослідження і перспективи. Дослідження психології пам'яті свідчать, що нове лише тоді добре запам'ятовується, якщо його можна пов'язати з чимось уже відомим у нашій свідомості. У вивченні іноземної мови це стосується насамперед словникового запасу: дуже неефективно вивчати нову лексику, забуваючи слова без використання контексту. Під час вивчення німецької мови як другої іноземної варто враховувати ряд нижченаведених фактів.

Англійська й німецька мови споріднені в багатьох аспектах. Насамперед це простежується у лексиці, особливо на початковому етапі, де можна помітити багато відповідностей та очевидний зв'язок між обома мовами. До того ж є багато інтернаціоналізмів, здебільшого греко-латинського походження, які трапляються в обох мовах.

Студенти відповідальніше поставляться до процесу навчання, а це робить ефективним застосування на уроках інтерактивних форм роботи. З досвіду вивчення першої іноземної мови студенти мають свою стратегію запам'ятовування лексичних одиниць, яку вони використовують для вивчення другої іноземної мови.

Для вивчення другої іноземної мови, як правило, виділяється менше часу, ніж для першої. Це означає, що темп заняття має бути швидшим (більше навчального матеріалу за заняття, коротші пояснення, інтенсивніша робота із вправами). Цьому значно сприяє порівняння та обговорення мовних явищ, схожих в обох мовах.

Завдання і вправи мають бути орієнтовані насамперед на порівняння та обговорення аналогій і розбіжностей, мета яких – встановити зв'язки між рідною мовою, першою іноземною та другою іноземною.

Список літератури:

1. Бим И.Л. Концепция обучения второму иностранному языку (немецкому на базе английского) : учебное пособие / И.Л. Бим. – Обнинск: Титул, 2001. – 48 с.
2. Вишневецький О.І. Методика навчання іноземних мов: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2011. – 206 с.
3. Євенко О.В. Вивчення німецької мови як другої після англійської [Електронний ресурс] / О.В. Євенко. – Режим доступу: english.ucoz.com/documents/Algorithm.doc.
4. Ополонец Л.В. Некоторые особенности обучения второму иностранному языку // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2016. – Т. 5. – С. 172–176. – URL: <http://e-koncept.ru/2016/56185.htm>.
5. Симбиркина И.И. Обучение немецкому языку как второму на базе английского языка [Електронний ресурс] / И. Симбиркина. – Режим доступу: <http://www.uchportal.ru/publ/15-1-0-886>.
6. Тарнопольський О.Б. Методика іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому навчальному закладі освіти; Навчальний посібник. – К.: Фірма «ІНОКС», 2006. – 248 с.
7. Титова О.А. Проблемы обучения немецкому языку как второму иностранному в условиях современного педагогического вуза // Известия Тульского государственного университета. Гуманитарные науки. – 2008. – № 1. – С. 172–176.

Корягина А.Ю.

Черноморский национальный университет имени Петра Могилы

ПОПОЛНЕНИЕ ЛЕКСИЧЕСКОГО ЗАПАСА НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА ЧЕРЕЗ АНГЛИЙСКИЙ

Аннотация

Эта статья содержит описание методических основ преподавания немецкого как второго иностранного языка. В работе проведены языковые параллели и описаны кардинальные различия между двумя иностранными языками в лексическом плане. Этот труд является, с одной стороны, сборкой учебно-методических материалов, которые помогают преподавателям повысить их педагогическое мастерство, а с другой, своеобразным подготовительным этапом для создания учебника по изучению немецкого языка на основе английского.

Ключевые слова: второй иностранный язык, лексические параллели, студент-переводчик, преподавания немецкого языка.

Koryagina A.Yu.

Petro Mohyla Blach See National University

COMPLETING GERMAN VOCABULARY THROUGH ENGLISH

Summary

This article contains a description of the methodological foundations for teaching German as a second foreign language. Language parallels are drawn in the work and the cardinal differences between the two foreign languages in the lexical plan are described. This work is, on the one hand, assemblies of teaching materials that help teachers improve their pedagogical skills, and on the other, a kind of preparatory stage for creating a textbook on learning German based on English.

Keywords: second foreign language, lexical parallels, student-translator, teaching of German.